

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 535/2011-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. decembra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť občianskeho združenia..., L., zastúpeného advokátom Mgr. I. T., Z., ktorou namieta porušenie svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 11 Listiny základných práv a slobôd a čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Okresného súdu Lučenec č. k. 8 C/103/2009-157 z 30. marca 2011 a rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 15 Co/139/2011-189 z 10. augusta 2011, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť občianskeho združenia... o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. októbra 2011 doručená sťažnosť občianskeho združenia... (ďalej len „sťažovateľ“), faxom doručená 25. októbra 2011, ktorou namietalo porušenie svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 11 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1

Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy rozsudkom Okresného súdu Lučenec (ďalej len „okresný súd“) č. k. 8 C/103/2009-157 z 30. marca 2011 (ďalej aj „rozsudok okresného súdu“) a rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 15 Co/139/2011-189 z 10. augusta 2011 (ďalej aj „rozsudok krajského súdu“).

Predmetom konania vedeného pred okresným súdom ako súdom prvého stupňa a krajským súdom ako súdom odvolacím bol návrh politickej strany S. (ako právnej nástupkyne S.) podaný proti sťažovateľovi na určenie neplatnosti darovacej zmluvy, ktorou S. v L. darovala sťažovateľovi nehnuteľný majetok, presne uvedený v darovacej zmluve spísanej vo forme notárskej zápisnice. Uvedenému návrhu okresný súd rozsudkom č. k. 8 C/103/2009-157 z 30. marca 2011 vyhovel, pričom krajský súd svojím rozsudkom č. k. 15 Co/139/2011-189 z 10. augusta 2011 rozsudok okresného súdu potvrdil.

Sťažovateľ v dôvodoch svojej sťažnosti uviedol:

„V čase kúpy nehnuteľností základné organizácie S., t. j. aj S. v L., IČO:..., mali všetky právomoci na kúpu a akékoľvek ďalšie narábanie so svojim hnutel'ným a nehnuteľným majetkom. Do stanov S. sa až v ďalších rokoch zakotvil pojem o majetku ako spoločnom vlastníctve S., nikdy sa však týmto základným organizáciám nespochybňovalo ich dovedajšie vlastníctvo. Aj preto sa im ponechávali všetky práva právnickej osoby.

To, že v samotnej S. sa uznávalo vlastníctvo nehnuteľností základnými organizáciami, potvrdzuje aj návrh Republikového výboru S. z roku 2003 adresovaný všetkým okresným výborom a základným organizáciám, ktoré vlastnili nehnuteľnosti, na zriadenie vecného bremena so zápisom na katastri. V tomto návrhu sa Okresnému výboru S. v L. navrhovalo, aby bolo v katastri nehnuteľností zriadené vecné bremeno v prospech Republikového výboru S. spočívajúce v zákaze nakladať s predmetnými nehnuteľnosťami bez súhlasu RV S. (t. j. predať ich, darovať a pod.) s čím OV S. v L. nesúhlasil a takéto vecné bremeno v prospech RV S. nezriadil.

Sťažovateľ zastáva názor, že v tomto prípade nešlo o majetok S., ale vždy len o majetok okresnej organizácie a na jeho prevod nebol potrebný súhlas Republikového výboru S.

Podľa názoru sťažovateľa, ak by bola S. v L., IČO:..., zbavená možnosti nakladať so svojim majetkom, ktorý nadobudla pred účinnosťou novely zákona o politických stranách (v liste vlastníctva na katastri bola ako vlastník zapísaná S. v L., IČO...) išlo by o retroaktivitu a rozpor s Ústavou SR...

Podľa názoru sťažovateľa, novelou zákona o politických stranách sa po 01. 01. 2001 vôbec nerušila právna subjektivita organizačných jednotiek politických strán a hnutí, ale novelou sa len spresňovalo, kto môže disponovať s majetkom strany. Zvlášť zdôrazňujeme, že platnosť novely zákona môže byť len do budúcnosti, t. j. nemôže byť retroaktívna a ak do doby začatia platnosti tejto novely zákona organizačné zložky politickej strany vlastnili nejaký majetok, tento im nemohol byť nezákonne odňatý...

Sťažovateľ namieta, že nikdy nešlo o majetok S., ale vždy len o majetok okresnej organizácie a na jeho prevod nebol potrebný súhlas Republikového výboru S., ako aj, že súdy nesprávne interpretovali a teda nesprávne posúdili právne dôsledky zákona č. 404/2000 Z. z. i dôsledky nových stanov S..

Predmetnými rozhodnutiami súdov došlo podľa názoru sťažovateľa k porušeniu čl. 11 Listiny základných práv a slobôd, k porušeniu ústavných princípov právnej istoty a ochrany nadobudnutých práv vyvierajúcich z pojmu demokratického právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy, ústavou zaručeného práva nedotknuteľnosti vlastníctva v zmysle čl. 20 ústavy a ochrany majetku /vlastníctva/ podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Európskemu dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“

Na základe týchto skutočností sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vydal vo veci rozhodnutie, ktorým „vysloví, že právoplatným rozsudkom Okresného súdu Lučenec č. k. 8 C/103/2009 zo dňa 30. 03. 2011 v spojení s právoplatným rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 15 Co/139/2011 zo dňa 10. 08. 2011 došlo k porušeniu čl. 11 Listiny základných práv a slobôd, k porušeniu ústavných princípov právnej istoty a ochrany nadobudnutých práv vyvierajúcich z pojmu demokratického právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy, ústavou zaručeného práva nedotknuteľnosti vlastníctva v zmysle čl. 20 ústavy a ochrany majetku /vlastníctva/ podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Európskemu dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“

Sťažovateľ súčasne navrhol, aby „*tieto rozhodnutia Ústavný súd SR zrušil a sťažovateľovi priznal náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred Ústavným súdom SR tak, ako budú tieto vyčíslené právnym zástupcom sťažovateľa*“, a tiež, aby ústavný súd odložil vykonateľnosť napadnutých rozhodnutí z dôvodu závažných právnych následkov.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

2.1 K namietanému porušeniu základných práv rozsudkom okresného súdu

Pokiaľ ide o namietané porušenie základných práv sťažovateľa rozsudkom okresného súdu, ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy,

obsahom ktorého je pravidlo, že sťažovateľ má právo sa domáhať ochrany základného práva pred ústavným súdom iba v prípade, ak mu túto ochranu nemôže poskytnúť iný súd.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (mutatis mutandis I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

V danom prípade podliehal namietaný rozsudok okresného súdu revíznej právomoci krajského súdu v konaní o podanom odvolaní. Preskúmanie napadnutého rozsudku okresného súdu by bolo v rozpore s princípom subsidiarity zakotveným v čl. 127 ods. 1 ústavy, lebo jeho preskúmanie na základe podaného odvolania patrí do právomoci krajského

súdu. V súvislosti s namietaným porušením označeného základného práva je z ústavného hľadiska podstatné a určujúce preto len preskúmanie postupu krajského súdu (obdobne III. ÚS 135/04, IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05). Na základe uvedeného ústavný súd sťažnosť v časti smerujúcej proti rozsudku okresného súdu odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

2.2 K namietanému porušeniu základných práv rozsudkom krajského súdu

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav, a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 268/05).

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie

ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

Podľa čl. 11 listiny každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu... Zákon ustanoví, ktorý majetok nevyhnutný na zabezpečenie potrieb celej spoločnosti, rozvoja národného hospodárstva a verejného záujmu smie byť iba vo vlastníctve štátu, obce alebo určených právnických osôb; zákon môže ďalej ustanoviť, že určité veci môžu byť len vo vlastníctve občanov alebo právnických osôb... Vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné len vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za náhradu...

Podľa čl. 20 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme a to na základe zákona a za primeranú náhradu.

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva. Predchádzajúce ustanovenie nebráni právu štátov prijímať zákony, ktoré považujú za nevyhnutné, aby upravili užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom a zabezpečili platenie daní a iných poplatkov alebo pokút.

Ústavný súd poznamenáva, že v obsahu čl. 11 listiny a čl. 20 ústavy niet zásadných odlišností a prípadné porušenie týchto práv a im porovnateľného práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu je potrebné posudzovať spoločne.

Ústavný súd pripomína svoju konštantnú judikatúru, že výklad zákonov prislúcha predovšetkým všeobecným súdom a ústavný súd nemôže pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (m. m.

I. ÚS 241/07, I. ÚS 268/09). Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu len svojvoľný výklad zákonov môže mať za následok aj porušenie základného práva a slobody sťažovateľa (III. ÚS 85/09). O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (III. ÚS 190/08).

Všeobecný súd musí vykladať a používať ustanovenia na vec sa vzťahujúcich zákonných predpisov v súlade s účelom základných práv. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno základné práva obmedziť spôsobom zasahujúcim do ich podstaty a zmyslu. Z tohto hľadiska musí všeobecný súd pri výklade a aplikácii príslušných právnych predpisov prihliadať na spravodlivú rovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom účastníkov konania (obdobne napr. III. ÚS 271/05, III. ÚS 78/07). Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (predovšetkým súdnej) v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu.

Ústavný súd už v rámci svojej rozhodovacej činnosti konštatoval, že nevyhnutnou súčasťou rozhodovacej činnosti súdov zahŕňajúcou aplikáciu abstraktných právnych noriem na konkrétne okolnosti individuálnych prípadov je zisťovanie obsahu a zmyslu právnej normy uplatňovaním jednotlivých metód právneho výkladu. Ide vždy o metodologický postup, v rámci ktorého nemá žiadna z výkladových metód absolútnu prednosť, pričom jednotlivé uplatnené metódy by sa mali navzájom dopĺňať a viesť k zrozumiteľnému a racionálne zdôvodnenému vysvetleniu textu právneho predpisu. Pri výklade a aplikácii ustanovení právnych predpisov je nepochybne potrebné vychádzať prvotne z ich doslovného znenia. V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu (umožňujúceho napr. viac verzí interpretácie) alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, možno uprednostniť výklad e ratione legis pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom. Viazanosť štátnych orgánov zákonom v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy nepredstavuje

iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona (III. ÚS 341/07, III. ÚS 72/2010).

Krajský súd vo svojom rozsudku č. k. 15 Co/139/2011-189 z 10. augusta 2011 svoje rozhodnutie odôvodnil týmto právnym posúdením:

„Okresný súd v dostatočnom rozsahu zistil vo veci skutkový stav, vykonané dôkazy vyhodnotil tak, ako mu to ukladá ust. § 132 O. s. p. každý dôkaz jednotlivo a vo vzájomnej súvislosti, pričom prihliadol na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci. Pri rozhodovaní okresný súd sa riadil právnym názorom vysloveným odvolacím súdom v jeho zrušujúcom uznesení.

Okresný súd vec právne správne posúdil a použil pritom správne ustanovenia právneho predpisu, a to najmä ust. § 39, § 18 ods. 1, 2, § 19a ods. 1 a § 38, § 628 ods. 1, 2 OZ. Na základe zhodnotenia vykonaných dôkazov aj odvolací súd dospel k záveru, že darovacia zmluva uzavretá medzi darcom S. v L. a obdarovaným - odporcom zo dňa 30. 12. 2004 je neplatná, pretože k jej uzavretiu nebol daný súhlas Republikového výboru S., ktorý bol potrebný v zmysle čl. 99 Stanov S., ktoré boli platné a účinné v čase uzavretia darovacej zmluvy, ako aj čl. 2 ods. 1 a čl. 6 ods. 1 Smernice pre hospodárenie S. Organizačná zložka S. k disponovaniu s nehnuteľným majetkom potrebovala súhlas Republikového výboru S., aj keď mala právnu subjektivitu. Dôkaz predložený odporcom v odvolacom konaní, a to zmluva, ktorá mala byť uzavretá medzi OV S. a Republikovým výborom S., nebol produkovaný pred okresným súdom, preto odvolací súd na tento dôkaz neprihliadal. Podstatným pre posúdenie v danej veci bola tá skutočnosť, či bol daný súhlas Republikového výboru S. k nakladaniu s nehnuteľnosťami pre OV S. v L., bolo preukázané, že takýto súhlas daný nebol hoci podľa zákona č. 404/2000 Z. z., na ktorý poukazuje okresný súd v dôvodoch rozhodnutia a uvádza citáciu § 6 ods. 2 písm. b) bod 6. organizačné zložky politických strán od 01. 01. 2001 nemohli vo vlastnom mene nadobúdať majetok, hospodáriť, nakladať s ním. Orgány a organizácie S. boli teda oprávnené scudzovať akýkoľvek majetok len so súhlasom RV S. v súlade s čl. 2 bod 1. Smernice a čl. 99 Stanov. V ostatnom sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia okresného súdu a na jeho skutkové a právne závery poukazuje.“

V zmysle svojej doterajšej judikatúry (mutatis mutandis II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09) ústavný súd v nadväznosti na § 219 ods. 2 OSP zdôrazňuje, že odôvodnenie rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane, pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Krajský súd sa s poukazom na § 219 ods. 2 OSP stotožnil s právnym názorom okresného súdu a na jeho skutkové a právne závery poukázal. Pre posúdenie ústavnej konformnosti rozsudku krajského súdu sa preto žiada uviesť podstatné právne názory formulované vo veci okresným súdom, ktorý vo svojom rozsudku č. k. 8 C/103/2009-157 z 30. marca 2011 uviedol:

«V čase uzavretia darovacej zmluvy boli platné a účinné Stanovy schválené 9. zjazdom S. dňa 26. 4. 2003 a zaregistrované na MV SR dňa 28. 5. 2003 pod č. VVS/1/1290/1990-7 ktoré boli v súlade s § 5 ods. 4, 6 Zák. č. 424/1991 Zb. o združovaní v politických stranách a politických hnutiach v znení účinnom ku dňu uzavretia zmluvy k 30. 12. 2004. Z nich vyplynulo, a to z ods. 3, že S. pôsobí na území SR, jej organizačná výstavba je budovaná na územnom a samosprávnom princípe a spravidla zodpovedá územnému usporiadaniu SR. Z ods. 27 a 29 Stanov vyplývalo, že organizačnú štruktúru strany tvoria organizácie S. na miestnej, okresnej, krajskej a republikovej úrovni a ich politické, výkonné, rozhodcovské, revízne a poradné orgány. Právnu subjektivitu majú základné, okresné (regionálne), krajské a republikové orgány S., jej nositeľmi, sú výbory príslušných stupňov organizačnej výstavby S. Pri zastupovaní záujmov S. má v plnom rozsahu právnu subjektivitu RV S.

Z ods. 86 Stanov vyplývalo, že každý stupeň organizačnej štruktúry S., ktorý má právnu subjektivitu, alebo si vedie účet v peňažnom ústave, zastupujú štatutárni zástupcovia. Štatutárnym zástupcom základnej, okresnej (regionálnej) a krajskej organizácie S. je jej predseda a spravidla podpredseda, schválený príslušným výkonným orgánom.

V konaní vedenom Krajským súdom v Banskej Bystrici sp. zn. 24Sp 1/2006 v rozhodnutí zo dňa 22. 03. 2006 v spojení s rozsudkom Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Sž-O-KS 71/2006 zo dňa 05. 09. 2007 už bola riešená otázka právnej subjektivity darcu v čase uzavretia právneho úkonu - darovacej zmluvy a darca bol právnickou osobou s plnou právnou subjektivitou. Súdny vychádzali zo Stanov S. schválených 9. zjazdom S. zo dňa 26. 04. 2003, štvrtá časť, bod 29 ako aj Smernice pre hospodárenie S. zo dňa

28. 06. 2003 I. - Právne postavenie bod 2. prvá veta z ktorých vyplýva, že v zmysle Stanov S. (ods. 29) právnu subjektivitu majú základné, okresné, regionálne, krajské a republikové orgány S. Právny zástupca navrhovateľa - darca v čase uzavretia zmluvy mal spôsobilosť na právne úkony, preto tvrdenia navrhovateľa o neplatnosti darovacej zmluvy podľa § 38 ods. 1 OZ bolo dokazovaním v konaní vyvrátené.

Podľa § 39 OZ neplatný je právny úkon, ktorý svojim obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom.

Z listu vlastníctva č. 620 pre k. ú. L. so stavom ku dňu uzavretia darovacej zmluvy, t. j. 30. 12. 2004 nepochybne vyplývalo, že výlučným vlastníkom nehnuteľnosti v celosti bola S. L., IČO:... - organizačná zložka politickej strany S., nie samostatný subjekt. Nešlo o samostatnú politickú stranu, ktorá by musela byť založená a zaregistrovaná na MV SR v súlade s príslušnými ustanoveniami Zák. č. 424/1991 (v darovacej zmluve je uvedené, že S. v L. je registrovaná na MV SR pod č. VVS/1-1290/1990, pričom ide o registračné číslo S., nie S. v L.). Na S. v L. ako na organizačnú zložku politickej strany sa vzťahovali všetky ustanovenia Stanov i Smernice. Jej ustanovenia sa vzťahovali tak na hospodárenie s majetkom strany ako takej, ako aj na hospodárenie s majetkom jej organizačných zložiek, pričom tieto boli zaviazané ich rešpektovať. Z ustanovení článku 99 Stanov ako aj Smernice článok 2 bod 1, článok 6 bod 1 jednoznačne vyplýva, že organizačná zložka S., hoci mala právnu subjektivitu a mohla mať vlastný majetok, k disponovaniu s nehnuteľným majetkom vždy potrebovala súhlas RV S. Z článku 2 bod 4 Smernice nevyplýva, že by orgány a organizácie S. boli oprávnené scudzovať akýkoľvek majetok svojvoľne bez súhlasu RV S. alebo so súhlasom OV S. v L. Keďže takýto súhlas RV S. v čase uzavretia darovacej zmluvy dňa 30. 12. 2004 nebol daný - odporca v konaní tvrdil, že ho nepotreboval, preto ho ani nežiadal, z uvedeného dôvodu je darovacia zmluva podľa § 39 OZ neplatná.

K obrane odporcu o tom, či výkladom prechodných ustanovení Zák. č. 404/2000 Z. z. navrhovateľom nedošlo ku retroaktivite súd udáva, že z novelizácie § 6 zákona vykonanej Zák. č. 404/2000 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa Zák. č. 424/1991 Zb. o združovaní v politických stranách a v politických hnutiach v znení neskorších predpisov, účinných od 01. 01. 2001 došlo k nasledujúcej zásadnej zmene:

§ 6 ods. 2 písm. b) bod 6 zákona v znení platnom do 31. 12. 2000 medzi obligatórne náležitosti stanov (organizačného poriadku) zaraďuje: „6. ustanovenia o organizačných jednotkách, pokiaľ budú zriadené a pokiaľ majú konať vo svojom mene,“

to isté ustanovenie v znení platnom a účinnom od 01. 01. 2001:

„6. ustanovenia o organizačných jednotkách, ak budú zriadené, najmä vymedzenie rozsahu, v akom môže v mene strany a hnutia nadobúdať majetok, hospodáriť a nakladať s ním, prípadne nadobúdať iné majetkové práva, a rozsahu, v akom môžu konať a zaväzovať sa v mene strany a hnutia“.

Z uvedeného podľa názoru súdu jednoznačne vyplýva, že zákon počnúc 01. 01. 2001 neumožňuje organizačným zložkám politických strán konať a zaväzovať sa vo vlastnom mene, či vo vlastnom mene nadobúdať majetok, hospodáriť, nakladať s ním, prípadne nadobúdať iné majetkové práva. Tieto práva môžu organizačné zložky realizovať len v mene strany alebo hnutia, ku ktorým patria. Obrana odporcu o inom výklade vyššie citovaných zákonných ustanovení neobstojí a nepochybne zo Zák. č. 404/2000 Z. z. účinného od 01. 01. 2001 vyplýva, že orgány a organizácie S. boli oprávnené scudzovať akýkoľvek majetok len so súhlasom RV S. v súlade s článkom 2 bod 1 Smernice a článkom 99 Stanov.»

Podstata sťažovateľových námietok spočíva v jeho nesúhlase s právnym posúdením veci všeobecnými súdmi, podľa ktorého organizačná jednotka S. nemohla po 31. decembri 2000 bez súhlasu Republikového výboru S. nakladať so svojím majetkom, ktorý nadobudla pred účinnosťou zákona č. 404/2000 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 424/1991 Zb. o združovaní v politických stranách a v politických hnutiach v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 404/2000 Z. z.“).

Právny predpis aplikovaný v sťažovateľom prípade, t. j. zákon č. 424/1991 Zb. o združovaní v politických stranách a v politických hnutiach v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o združovaní v politických stranách“), ktorý bol zákonom č. 85/2005 Z. z. o politických stranách a politických hnutiach v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o politických stranách“) zrušený s účinnosťou od 1. júna 2005, upravoval podmienky a podrobnosti základného práva občanov zakladať politické strany a politické hnutia a združovať sa v nich podľa čl. 29 ods. 2 ústavy. V zmysle § 3 ods. 1 zákona o združovaní v politických stranách strany a hnutia sú právnickými osobami. Právnu subjektivitu organizačných zložiek (jednotiek) však zákon o združovaní v politických stranách výslovne neupravoval, podľa § 6 ods. 2 však určoval politickým stranám povinnosť pripojiť k návrhu na svoju registráciu stanov (organizačný poriadok), ktoré museli

obligatórne obsahovať ustanovenia o organizačných jednotkách, pokiaľ boli zriadené. Stanovy politickej strany v čase, keď bola sporná darovacia zmluva medzi sťažovateľom a organizačnou jednotkou S. spísaná, mali podľa § 6 ods. 2 písm. b) bodu 6 zákona o združovaní v politických stranách v znení zákona č. 404/2000 Z. z. obsahovať ustanovenia o organizačných jednotkách, pokiaľ budú zriadené, a najmä vymedzenie rozsahu, v akom môžu v mene strany a hnutia nadobúdať majetok, hospodáriť a nakladať s ním.

Ústavný súd konštatuje, že výklad relevantných ustanovení zákona o združovaní v politických stranách podaný všeobecnými súdmi v sťažovateľovej veci považuje za ústavne udržateľný. Právny názor okresného súdu aj krajského súdu o tom, že v období po 1. januári 2001 mohli organizačné jednotky politických strán nakladať s majetkom len v mene politickej strany, ku ktorým patrili, čo bolo v prípade S. následne pretavené do znenia stanov platných v čase prevodu nehnuteľného majetku v tej podobe, že na nakladanie s nehnuteľným majetkom organizačných zložiek sa vyžadoval súhlas Republikového výboru S., je v súlade s legislatívnym vývojom oblasti upravujúcej činnosť politických strán. Tento vývoj sa vyznačuje postupným spresňovaním právnej úpravy spočívajúcim v obmedzovaní rozsahu oprávnení organizačných jednotiek politickej strany pri nakladaní s majetkom strany (zákonom č. 404/200 Z. z.) a neskôr aj vo vylúčení samostatnej právnej subjektivity organizačných jednotiek politických strán [§ 6 ods. 5 písm. g) neskoršieho zákona o politických stranách].

Podľa názoru ústavného súdu právny záver obsiahnutý v napadnutých rozsudkoch všeobecných súdov, podľa ktorého je darovacia zmluva podľa § 39 Občianskeho zákonníka neplatná, je vzhľadom na všeobecnými súdmi jednoznačne ustálené skutkové okolnosti prípadu a znenie stanov S. platných v čase uzavretia darovacej zmluvy akceptovateľný, pretože je nepochybné, že účelom zákona č. 404/2000 Z. z. bolo dosiahnuť obmedzenie rozsahu, v akom môžu organizačné jednotky nadobúdať, hospodáriť a nakladať s majetkom strany. Je síce pravda, že v tejto oblasti bola cez § 6 ods. 2 písm. b) bodu 6 zákona o združovaní v politických stranách v znení zákona č. 404/2000 Z. z. ponechaná politickým stranám autonómia, aby si samy vo svojich stanovách upravili rozsah oprávnení organizačných jednotiek, z obsahu tohto ustanovenia je však zrejmé, že organizačným jednotkám politických strán malo byť umožnené len obmedzené nadobúdanie, hospodárenie

a nakladanie s majetkom a len v mene strany ako takej. Samozrejme, podľa názoru ústavného súdu sa uvedenou autonómiou mal posilňovať demokratický charakter právnej úpravy združovania v politických stranách. V okolnostiach prípadu možno považovať za spravodlivé rozhodnutie len také, ktoré berie zreteľ ako na ochranu vlastníckeho práva organizačnej zložky politickej strany, tak aj na právo politickej strany (resp. jej orgánov) realizovať oprávnenia vyplývajúce z platných stanov, ktorými sa v danom čase politická strana riadila.

Pokiaľ ide o námietku sťažovateľa v tom smere, že zákon č. 404/2000 Z. z. sa v okolnostiach veci prejavil retroaktívnymi účinkami, ústavný súd uvádza, že retroaktivita je inštitút, ktorý rieši časový stret starej a novej právnej úpravy. Zákaz priamej retroaktivity je vyjadrený v čl. 50 ods. 6 ústavy, zákaz nepriamej retroaktivity vyplýva z čl. 1 ods. 1 ústavy definujúceho Slovenskú republiku ako právny štát. Zákaz retroaktivity slúži na ochranu právnej istoty osoby, čo sa týka legálne nadobudnutých práv. Právnosť štátu a zákaz nepriamej retroaktivity však nemožno stotožniť s nemennosťou právneho poriadku, čo by bolo popretím úlohy práva v spoločnosti. Zmena právnej úpravy v materiálnom právnom štáte nielen môže, ale vo verejnom záujme aj musí prinášať zmenu právneho postavenia, a to aj voči subjektom, ktorých právne postavenie už zahŕňa práva a povinnosti určené predchádzajúcou právnou úpravou. Účelom zákazu retroaktivity právnej normy nie je požiadavka nemennosti právnej úpravy, ale požiadavka, aby sa nemenilo právne postavenie subjektu práva v minulosti, teda v období, v ktorom už svoje správanie nemôže prispôbiť právnemu predpisu.

V danom prípade podľa ústavného súdu použitie právneho predpisu účinného od 1. januára 2001 (zákona č. 404/2000 Z. z.) v napadnutom rozhodnutí krajského súdu nespôsobilo porušenie princípu zákazu retroaktivity, pretože nebolo zistené, že by spätne (pred účinnosťou citovaného zákona) bolo zmenené právne postavenie sťažovateľa ani že by zasahovalo do jeho legálne nadobudnutých práv. Zákon č. 404/2000 Z. z. nezbavoval organizačnú zložku S. jej vlastníctva, ale menil obsahové požiadavky pre stanovy politických strán, ktoré S. aj upravila do podoby súladnej s označeným zákonom okrem iného aj zakotvením povinnosti predchádzajúceho súhlasu Republikového výboru S. s prípadným scudzením majetku organizačnej zložky S.

Ústavnosť nepravej retroaktivity účinnej právnej normy má pritom právomoc skúmať len ústavný súd v rámci konania o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ústavy. Vo vzťahu k námietke sťažovateľa o neústavnosti zákona č. 404/2000 Z. z. ústavný súd pripomína, že v teórii ústavného práva i v slovenskom ústavnom systéme sa uplatňuje tzv. prezumpcia ústavnosti právnych noriem, čo znamená, že na účinnú právnu normu sa musí orgán túto normu aplikujúci pozerat' ako na súladnú s ústavou dovtedy, kým ústavný súd predpísaným spôsobom nevysloví jej nesúlad s ústavou (mutatis mutandis III. ÚS 274/07). Nesúlad zákona č. 404/2000 Z. z. s ústavou však v príslušnom konaní vyslovený nebol a v okolnostiach prípadu výklad a aplikácia relevantných ustanovení uvedeného zákona nesignalizuje svojvôľu a ani taký zásah do označených základných práv sťažovateľa, ktorý by svojou intenzitou odôvodňoval vyslovenie ich porušenia vedúci k následnej korekcii napadnutého rozsudku krajského súdu.

Ďalej sa sťažovateľ v posudzovanom prípade domáhal aj vyslovenia porušenia čl. 1 ods. 1 ústavy, ktorý však neobsahuje garanciu konkrétneho základného práva a slobody, ale je akýmsi základným či všeobecným ustanovením definujúcim charakter Slovenskej republiky. V nadväznosti na uvedené treba konštatovať, že v prípade sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje vždy o porušení konkrétneho základného práva alebo slobody zakotveného v druhej hlave ústavy, prípadne práva zaručeného medzinárodnými zmluvami o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Z uvedeného teda vyplýva, že porušenie iného článku ústavy možno podaním individuálnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy namietat' len v spojení s namietaným porušením už konkrétne označeného základného práva alebo slobody (obdobne napr. II. ÚS 167/04, III. ÚS 300/06, III. ÚS 224/08). Keďže porušenie označených práv sťažovateľa (čl. 20 ústavy, čl. 11 listiny a čl. 1 dodatkového protokolu) zistené nebolo, nie je možné ani vysloviť záver o porušení už označeného základného ustanovenia ústavy.

Ústavný súd už pri svojej rozhodovacej činnosti opakovane vyslovil, že skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojim vlastným (I. ÚS 188/06).

Táto okolnosť nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia sťažovateľových základných práv už aj z toho dôvodu, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (I. ÚS 19/02).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatuje, že nenachádza žiadnu príčinnú súvislosť medzi rozsudkom krajského súdu č. k. 15 Co/139/2011-189 z 10. augusta 2011 a základnými právami alebo slobodami, porušenie ktorých sťažovateľ namietal. Uvedeným rozhodnutím nemohlo dôjsť k porušeniu sťažovateľom označených základných práv ani nadväzne citovaných článkov ústavy, a preto bola podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde jeho sťažnosť odmietnutá ako zjavne neopodstatnená. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v danej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. decembra 2011